LIBERTUS

KPSS A GRUBU 2027

CEZA HUKUKU

KONU ANLATIMLI

- Müfettişlik
- Uzmanlık
- Denetmenlik
- Banka Sınavları
- Gelir Uzmanlığı
- Vergi Müfettişliği
- Hâkimlik
- Sayıştay
- Kamu İhale Kurumu

VİDEO DERS HEDİYELİ

- Konu Anlatımlı
- Örnekler
- Yorumlar
- Uyarılar
- Pratik Bilgiler
- Özgün Sorular ve Açıklamaları

Video derslere ve kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

LIBERTUS CEZA HUKUKU KONU ANLATIMLI

Komisyon

ISBN 978-625-5442-06-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

15. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim
Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahâlle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

ÖN SÖZ

Hukuk disiplini içerisinde büyük öneme sahip Ceza Hukuku, ne yazık ki eğitim sistemimizde hak ettiği değeri bulamamaktadır. Doğrudan hukuk eğitimini konu edinen lisans programları dışında, Ceza Hukuku dersinin verildiği eğitim programları, eğitim kurumları yok denecek kadar azdır.

Bu durum, özellikle KPSS'ye, kamu kurumlarının özgün sınavlarına hazırlanan adaylarda ciddi eksiklik oluşturmaktadır.

Söz konusu eksikliği gidermek, bu yolda katkı sunmak amacıyla hazırlanan kitabımızda, belirli hedeflere ulaşmaya çalışan okuyucularımızın Ceza Hukuku konusunda ihtiyaç duydukları temel bilgilere yer verilmiştir. Akademik içerikten ve dilden mümkün olduğunca uzak kalınmış, kitabımızın kapsamı, anlatımı sade tutulmuş, KPSS'de, özgün kamu kurumu sınavlarında görülen soru dağılımları dikkate alınmıştır.

Ceza Hukuku'nda yer alan iki alt disipline; "Ceza Genel Hukuku" ve "Ceza Muhakemesi Hukuku"na ait bilgiler kitabımızın içeriğini oluşturmaktadır. Aynı zamanda, sınava hazırlık sürecinde işlev kazanacağı düşünülerek Ceza Hukuku alanında çıkmış sorular, ilk kez bu kitapta yer verilen özgün sorularla desteklenmiştir. Konu anlatımında yer verilen örnek olaylar ve olgularla da kavramların daha anlaşılır olması hedeflenmiştir.

Kitabımıza ilişkin sorularınızı e-posta adresimiz **yayinevi@pegem.net** üzerinden **ya da 0538 594 92 40** numaralı WhatsApp hattımıza iletebilirsiniz.

Kitabımızın kaleme alınma sürecinde, sizlere ulaşmasında katkısı bulunan herkese teşekkür eder, değerli okuyucularımıza başarılar ve kolaylıklar dileriz.

PEGEM Akademi

Baskı tarihinden sonra yapılan mevzuat güncellemelerine QR ile ulaşabileceğiniz arti.pegemkampus.com adresinden aktive edeceğiniz e-Kitap'tan ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA;
CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlanabilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **"Aktivasyonlarım"** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Kazıyınız

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **"Hibrit Kitap"** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.10.2027 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

Ön Söz iii

I. KISIM: CEZA GENEL HUKUKU

1. BÖLÜM
CEZA HUKUKUNA GİRİŞ, TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. Ceza Hukukunun Tanımı, Amacı ve Kapsamı 3
Suç ile Haksız Fiil Ayrımı 5
Suç ile Disiplin Suçu Ayrımı 6
Suç ile Kabahatler Ayrımı 6
2. Ceza Hukukuna Hâkim Olan İlkeler 7
Kanunilik İlkesi 8
Cezada Adalet (Orantılılık) İlkesi 10
Eşitlik İlkesi (Ayrımcılık Yasağı) 11
Kanunun Bağlayıcılığı İlkesi 11
Özel Yasalarla İlişki 11
Kusursuz Ceza Olmaz İlkesi 11
Cezaların Şahsiliği İlkesi 12
İnsancıllık İlkesi 12
İkincillik İlkesi 12
3. Ceza Hukuku Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması 13
4. Ceza Hukuku Kurallarının Kişi Bakımından Uygulanması 15
5. Ceza Hukuku Kurallarının Yer Bakımından Uygulanması 16
a. Mülkilik (Ülkesellik) İlkesi 16
b. Şahsilik (Kişilik/faile göre şahsilik) İlkesi 17
c. Koruma İlkesi (Mağdura göre kişilik/şahsilik ilkesi) 18
d. İkame Yargı İlkesi 19
e. Evrensellik İlkesi 19
f. Yer Bakımından Uygulamada Tamamlayıcı Kurallar 20
6. Suçluların İadesi 21
Çıkmış Sorular 26
Çözümlü Sorular 34
Cevaplı Sorular 41

2. BÖLÜM

SUÇUN UNSURLARI

1. Tipiklik (Kanunilik) Unsuru....46
2. Hukuka Aykırılık Unsuru....47
3. Suçun Maddi Unsurları....48
a. Fail (aktif süje)....48
b. Mağdur (pasif süje)....49
c. Suçun konusu....49
d. Fiil (Davranış/Hareket) unsuru....50
4. Suçun Manevi Unsurları....61
a. Kast....61
b. Taksir....67
c. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar....71
Çıkmış Sorular....73
Çözümlü Sorular....80
Cevaplı Sorular....85

3. BÖLÜM

CEZAİ SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN VEYA AZALTAN NEDENLER

1. Hukuka Uygunluk Nedenleri....91
a. Kanun Hükmünü Yerine Getirme....93
b. Amirin Emrini Yerine Getirme....94
c. Meşru Savunma....94
d. Hakkın Kullanılması....97
e. İlgilinin Rızası....97
2. Kusurluluğu ve Cezalandırılmayı Etkileyen Nedenler....99
a. Zorunluluk Hâli....100
b. Cebir ve Şiddet, Korkutma ve Tehdit....102
c. Haksız Tahrik....104
d. Hata....107
e. Yaş Küçüklüğü....113
f. Akıl Hastalığı....114
g. Sağır ve Dilsizlik....115

h. Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma 115
ı. Hukuka Aykırı Bağlayıcı Emir 116
Çıkmış Sorular 117
Çözümlü Sorular 126
Cevaplı Sorular 132

4. BÖLÜM
SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

1. Suça Teşebbüs 135
2. Suça İştirak 142
3. Suçların İçtiması 152
a. Bileşik Suç (Mürekkep suç) 155
b. Zincirleme Suç (Müteselsil suç) 156
c. Fikri İçtima 159
Çıkmış Sorular 161
Çözümlü Sorular 168
Cevaplı Sorular 175

5. BÖLÜM
YAPTIRIMLAR VE SON HÜKÜMLER

1. Ceza Hukukunda Yaptırımlar 179
a. Cezalar 180
b. Güvenlik Tedbirleri 190
2. Dava ve Cezayı Düşüren Nedenler 198
a. Sanığın veya Hükümlünün Ölümü 198
b. Af 199
c. Zaman Aşımı 200
d. Şikâyet 204
e. Ön Ödeme 205
f. Uzlaşma 207
Çıkmış Sorular 210
Çözümlü Sorular 219
Cevaplı Sorular 225

II. KISIM: CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU

6. BÖLÜM

CEZA MUHAKEMESİ HUKUKUNA GİRİŞ, TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. Ceza Muhakemesi Hukukunun Tanımı, Amacı ve Kapsamı 231
2. Ceza Muhakemesi Hukukuna Hâkim Olan İlkeler 234
a. Ceza muhakemesinin kamusallığı ilkesi 234
b. Adil (dürüst) yargılanma hakkı 234
c. Davasız yargılama olmaz ilkesi 234
d. Çelişme/çatışma (Çelişmeli muhakeme) ilkesi 235
e. Silahlarda eşitlik ilkesi 235
f. Maddi gerçeğin araştırılması ilkesi 235
g. Delil serbestliği ilkesi 235
h. Vicdani delil sistemi 236
ı. Doğrudanlık (Vasıtasızlık) ilkesi 236
i. Sözlülük (yüz yüzelik) ilkesi 236
j. Şüpheden sanık yararlanır ilkesi (masumiyet karinesi) 236
k. Oranlılık ilkesi 236
l. Hukuk devleti ilkesi 237
3. Uygulama Alanı ve Kuralları 237
4. Ceza Muhakemesi Şartları (Muhakeme Engelleri) 238
Çıkmış Sorular 243
Çözümlü Sorular 246
Cevaplı Sorular 251

7. BÖLÜM

GÖREV VE YETKİ KURALLARI İLE CEZA MUHAKEMESİ ÖZNELERİ

1. Görev (Madde Bakımından Yetki) Kuralları 253
Görev Kurallarının Anlamı 256
2. Yetki (Yer Bakımından Yetki) Kuralları 257
Yetki Kurallarının Anlamı 260
3. Görev ve Yetki Kurallarına İstisna Teşkil Eden Durumlar 261
Yargılamanın (davanın) nakli 261
İstinabe 261
Bağlantı ve Birleştirme 262
Nisbi Muhakeme 263
4. Ceza Muhakemesi Özneleri 264
a. İddia Makamı 264
b. Savunma Makamı 271
c. Yargılama (Hüküm) Makamı 280
Çıkmış Sorular 286
Çözümlü Sorular 294
Cevaplı Sorular 302

8. BÖLÜM
KORUMA TEDBİRLERİ VE DELİL ELDE ETME YÖNTEMLERİ

1. Koruma Tedbirleri....305
a. Yakalama ve Gözaltı....306
b. Tutuklama....312
c. Adli Kontrol....318
d. Zorla Getirme....321
e. Arama....322
f. El Koyma....325
g. İletişimin Tespiti, Dinlenmesi ve Kayda Alınması....334
h. Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi....338
ı. Teknik Araçlarla İzleme....339
2. Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat....341
3. Delil Elde Etme Yöntemleri....345
a. Gözlem Altına Alma....345
b. Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması....346
c. Çocuğun Soy Bağının Araştırılması....349
d. Moleküler Genetik İncelemeler....349
e. Fizik Kimliğin Tespiti....350
f. Keşif....350
g. Yer Gösterme....351
h. Ölünün Kimliğinin Belirlenmesi, Ölü Muayenesi ve Otopsi....351
Çıkmış Sorular....353
Çözümlü Sorular....362
Cevaplı Sorular....367

9. BÖLÜM
SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRELERİNİN İŞLEYİŞİ

1. Soruşturma Evresi 369
Soruşturma Evresine Hâkim Olan Temel İlke ve Kurallar 369
Temel Soruşturma İşlemleri 371
2. Soruşturma Evresinin Sona Ermesi ve Kamu Davasının Açılması 374
a. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi 375
b. Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı 376
c. İddianamenin Düzenlenmesi, Kabulü veya İadesi 378
3. Kovuşturma Evresi 380
a. Duruşma Hazırlığı Evresi 380
b. Duruşma Evresi 382
4. Delillerin Ortaya Konması ve Değerlendirilmesi 388
a. Delilin Reddi ve Delil Yasakları 389
b. Tanıklık 390
c. Bilirkişi 397
d. Delillerin Tartışılması ve Değerlendirilmesinde Usul 400
5. Bazı Suçlara İlişkin Özel Muhakeme Usulü 400
a. Seri Muhakeme Usulü 401
b. Basit Yargılama 403
Çıkmış Sorular 406
Çözümlü Sorular 411
Cevaplı Sorular 417

10. BÖLÜM
HÜKÜM VE KANUN YOLLARI

1. Hüküm 420
2. Kanun Yolları 426
a. Olağan Kanun Yolları 429
b. Olağanüstü Kanun Yolları 441
Çıkmış Sorular 446
Çözümlü Sorular 452
Cevaplı Sorular 459

YARARLANILAN KAYNAKLAR 461

KISALTMALAR

ACK: 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanunu

AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AÖAY: Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği

AYM: Anayasa Mahkemesi

BAM: Bölge Adliye Mahkemesi

BMGİFKTY: Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik

CD: Ceza Dairesi

CGİK: 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

CMK: 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

ÇKK: 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu

HSK: Hâkimler ve Savcılar Kurulu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

PVSK: 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

SİDAS: Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi

TCK: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

TK: 7201 Sayılı Tebligat Kanunu

TKK: 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu

TMK: 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

UCM: Uluslararası Ceza Mahkemesi

YCGK: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

YGİY: Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

I. KISIM

CEZA GENEL HUKUKU

1. BÖLÜM

CEZA HUKUKUNA GİRİŞ TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. CEZA HUKUKUNUN TANIMI, AMACI VE KAPSAMI

İnsan, toplumsal bir varlıktır. Toplumsal yaşam, insanlar için bir tercih; hatta tercihin de ötesinde, varlıklarının devamı için bir zorunluluk olagelmiştir. Ancak toplumsal yaşam, bir **düzene** ihtiyaç duyar. Düzeni sağlamak için de **kurallara** ihtiyaç doğmuştur. Bu nedenle insanlar zaman içinde **hukuk kurallarını** yaratmışlar, devamında bu kuralların ihlal edilebilir olduklarını görerek, kuralları **yaptırımlar** (müeyyideler) ile desteklemişlerdir. İşte en basit ifadesi ile hukukun doğuş öyküsü, aynı zamanda bir hukuk normunun basit yapısı (**kural ve yaptırım**) bu şekilde özetlenebilir.

Bugün için toplumsal düzenin vazgeçilmezi olan hukuk kurallarının ihlaline, genel olarak "**hukuka aykırılık**" denebilir. Eğer bir hukuka aykırılık nedeniyle toplumsal yaşama ve düzene yönelik ağır tehditler, zararlar ortaya çıkıyorsa; o zaman **suç**tan ve böylesi bir hukuka aykırılık karşısında caydırıcılığı en üst düzeyde sağlamak adına **ceza**dan söz edebiliriz. Nitekim ceza hukukunun diğer hukuk dallarından en belirgin farkı, kuralın ihlaline (yani suça) en ağır yaptırımların (yani cezanın) öngörülmesidir.

Ceza hukuku -ya da *suç ve yaptırım hukuku*-; **adına suç denilen hukuka aykırı eylemleri ve bu eylemlere karşılık uygulanacak yaptırımları** ele alan bir hukuk disiplinidir. Ceza hukukunun temel amacı, belki diğer hukuk disiplinlerinden daha belirgin ve baskın bir biçimde, **toplumsal düzeni sağlamak** ve **korumak**tır. Bunun yanında, şüphesiz her hukuk dalında olduğu gibi ceza hukukunun da toplumu dönüştürmek, değiştirmek gibi işlevleri de bulunur. Bu açıdan siyaset bilimi ile yakın bir ilişki içinde bulunan ceza hukuku, çağlar boyu son derece rasyonel bir yönetim enstrümanı da olagelmiştir ve bu nedenle çoğu zaman, bir ülkedeki siyasi rejimin niteliğini de belirler ve bize gösterir.

Bu nedenle ceza hukuku, devletin hukuk düzeninin asli bir parçasıdır ve **kamu hukuku** alanında yer alır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'na (**TCK**) göre, **ceza hukukunun amaçlarından** şu şekilde söz edilebilir (Bkz. TCK m. 1):

- ❖ suç işlenmesini önlemek -*ve böylelikle*-
- ❖ kişi hak ve özgürlüklerini korumak
- ❖ kamu düzenini ve güvenliğini korumak
- ❖ hukuk devletini korumak
- ❖ kamu sağlığını ve çevreyi korumak
- ❖ toplum barışını korumak

Ceza yasasında, bu amacı gerçekleştirmek için, **ceza sorumluluğunun temel esasları** ile **suçlar**, **ceza** ve **güvenlik tedbirleri**nin türleri düzenlenmiştir.

Ceza normu; ister ceza yasasında, ister diğer yasalarda bulunsun, cezai nitelikteki yasa hükümlerine denir. Ceza normunun iki temel unsuru; "kural" ve "yaptırım" dır.

Suç; hukuk düzeni tarafından ceza veya güvenlik tedbiri yaptırımına bağlanmış olan yani devletin ceza tehdidi ile yasakladığı hukuka aykırı eylemdir.

Ceza; bir ceza normunu ihlal eden kişiye devlet tarafından uygulanan ve ceza hukukuna özgü yaptırımdır.

Ceza hukuku, öğretide öncelikle **iki ana bölüme** ayrılabilmektedir; bunlar, "**maddi ceza hukuku**" ve "**biçimsel ceza hukuku**" şeklindedir.

